

RÄTTEN TILL SOCIAL TRYGGHET

– en förutsättning för jämlikhet,
jämställdhet och egenmakt

OM ACT SVENSKA KYRKAN:

Act Svenska kyrkan är Svenska kyrkans internationella bistånds- och utvecklingsorganisation. Tillsammans med andra kyrkor, organisationer och frivilliga arbetar vi långsiktigt mot fattigdom, förtryck och orättvisor och vi agerar snabbt vid katastrofer. Tack vare lokala samarbeten är vi effektiva och handlingskraftiga. Tillsammans med modiga människor över hela världen kämpar vi för alla människors rätt till ett värdigt liv.

Act Svenska kyrkan är medlem i ACT-alliansen, ett nätverk av kyrkor och gräsrotsrörelser världen över. Det innebär att vi kan agera snabbt om katastrofen är ett faktum och att vi har en stark gemensam påverkansröst.

KONTROLL AV VÅRT INSAMLINGSARBETE

Act Svenska kyrkan:

- har ett 90-konto och kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll 90-kontot är en tydlig garanti för att man som givare bidrar till en seriös och ansvarsfull organisation.
- är medlem i Giva Sverige som arbetar med kvalitetssäkring och kompetensutveckling och arbetar för transparent, etisk och professionell insamling.
- rapporterar varje år en effektrapport till Giva Sverige (pdf, 8 sidor) Rapporten granskas av en extern revisor som intygar att vi uppfyller kraven.
- är med på Givarguidens gröna lista. Givarguiden som drivs av Charity Rating bedömer insamlade organisationer utifrån ett givarperspektiv. Charity rating bedömer demokrati, ekonomi och transparens.

actalliance

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

giva
SVERIGE

ACT SVENSKA KYRKAN

Postadress: 751 70 Uppsala
Besöksadress: Sysslomansgatan 4.
givarservice@actsvenskakyrkan.se
018-76 96 00

svenskakyrkan.se/act

GE EN GÅVA:

Swish: 9001223
Plusgiro: 90 01 22-3
Bankgiro: 900 1223

SAMMANFATTNING AV POSITIONERNA

Act Svenska kyrkan åtar sig att i samverkan med såväl trosbaserade som sekulära aktörer på nationell, regional och global nivå verka för alla människors tillgång till social trygghet som både mänsklig rättighet och medel för att främja hållbar utveckling och alla människors rätt till ett värdigt liv.

1. Act Svenska kyrkan betonar stateras människorättsliga ansvar för sociala trygghetssystem och uppmanar samtidigt det internationella samfundet att förstärka stödet till länders ansträngningar att införa nationella sociala grundskydd.
2. Act Svenska kyrkan understryker att sociala trygghetssystem kan bidra till ökad jämställdhet, under förutsättning att systemen utformas på ett norm- och genusmedvetet sätt.
3. Act Svenska kyrkan förespråkar rättighetsbaserade och breda sociala trygghetssystem som riktas till hela eller stora delar av befolkningen.
4. Act Svenska kyrkan framhåller att väl utformade sociala trygghetssystem minskar människors sårbarhet och öka deras möjligheter att hantera olika former av kriser.
5. Act Svenska kyrkan ser att civilsamhällsorganisationer, däribland trosbaserade aktörer, spelar en viktig roll för att förverkliga alla människors rätt till social trygghet.

1. INTRODUKTION

Social trygghet är en del av de mänskliga rättigheterna och en förutsättning för ökad jämlikhet, jämställdhet och egenmakt. Det är också ett avgörande medel för att motverka fattigdom och upprätthålla en skälig levnadsnivå för alla människor.

Sociala trygghetssystem stödjer människor under de faser och omständigheter i livet då vi är särskilt utsatta. Systemen består dels av olika typer av socialförsäkringar och transfereringar som exempelvis barnbidrag, föräldrapenning, arbetslöshetsförsäkring och pensioner, dels av sociala tjänster som fungerar i samklang med transfereringar, som barn- och äldreomsorg, sjukvård inklusive SRHR-tjänster.¹ Beroende på definition av social trygghet kan även utbildning räknas in.

Nya socialförsäkringar och bidrag har i stora delar av världen bidragit till att fattigdomen minskat de senaste decennierna, och social trygghet är idag en central fråga i det internationella arbetet för utveckling och mänskliga rättigheter.

Många låg- och medelinkomstländer är i färd med att bygga upp och expandera sina sociala trygghetssystem för att täcka en större del av befolkningen. Trots detta är systemen i de allra flesta låg- och medelinkomstländer ännu otillräckliga. Mer än hälften av världens befolkning, varav merparten är flickor och kvinnor, saknar helt tillgång till sociala

trygghetssystem. Endast 29 procent, främst i höginkomstländer, täcks av omfattande sociala trygghetssystem.²

ACT SVENSKA KYRKAN OCH SOCIAL TRYGGHET

Act Svenska kyrkan verkar för alla människors rätt till sociala trygghetssystem utifrån kyrkans profetiska uppdrag att påtala orättvisor och vara röstbärare för människor som lever i utsatthet, liksom från den särskilda roll som kyrkan under lång tid har haft i vård och social omsorg. Engagemanget för social trygghet ligger därmed i linje med det diakonala uppdraget – tjänst och omsorg om medmänniskor.³

Detta positionspapper syftar till att förtydliga Act Svenska kyrkans förståelse av vad rätten till social trygghet innebär och vilken roll social trygghet spelar i arbetet för hållbar utveckling och ett värdigt liv för alla människor. Positionen uttrycker åtaganden och ställningstaganden i relation till arbetet med social trygghet som egen aktör, i nätverk samt tillsammans med olika partnerkyrkor och -organisationer.

Dokumentet ersätter ett tidigare positionspapper om social trygghet (2012). Det baseras på egna publikationer (se avsnitt 3 för referenser) och ligger i linje med Svenska kyrkans dokument Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden – en plattform (2013).

2. SOCIAL TRYGGHET

EN MÄNSKLIG RÄTTIGHET, ETT GEMENSAMT MÅL SAMT ETT EFFEKTIVT MEDEL

Rätten till social trygghet är fastlagd i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.⁴

Internationella arbetarorganisationen ILO:s rekommendation 202 om socialt grundskydd omfattar en miniminivå av nödvändig hälso- och sjukvård inklusive mödravård, samt grundläggande inkomsttrygghet för barn och äldre samt människor i arbetsför ålder som av olika skäl inte kan försörja sig.⁵ Rekommendationen är globalt vägledande och ligger till grund för uppföljningen av de delmål och mål som relaterar till social trygghet i Agenda 2030: mål 1 *Ingen fattigdom*, mål 3 *Hälsa och välbefinnande*, mål 5 *Jämställdhet*, mål 8 *Anständiga arbetsvillkor* och mål 10 *Minskad ojämlikhet*.⁶

Utbyggnaden av sociala trygghetssystem motiveras därmed tydligt ur ett rättighetsperspektiv. Social trygghet utgör samtidigt ett effektivt sätt att förverkliga andra mänskliga rättigheter, exempelvis rätten till mat och rätten till hälsa, inklusive SRHR. Social trygghet kan också motiveras på rent ekonomiska grunder – välmående och friska medborgare har större förutsättningar att bidra till ett lands ekonomiska utveckling. Enligt FN bidrar social trygghet till genomförandet av 14 av de 17 globala målen.⁷

Ett stort antal vetenskapliga utvärderingar visar att sociala transfereringar såsom pensioner, barnbidrag och andra typer av sociala transfereringar överlag ger goda resultat – undernärningen minskar, särskilt bland barn, fler barn går i skolan och människors hälsa förbättras. Sociala transfereringar har också kunnat kopplas till fördröjd sexdebut⁸ för flickor och unga kvinnor, och minskad spridning av hiv.⁹

Erfarenheterna visar också att tillgång till sociala trygghetssystem inte passiviserar, utan ger utsatta människor större möjligheter att agera långsiktigt, ta risker och förbättra sin egen försörjning.¹⁰ Sociala trygghetssystem blir därmed en samhällsinvestering som ger människor bättre förutsättningar att bidra till och gynnas av den ekonomiska och teknologiska utvecklingen.

Mycket talar också för att sociala trygghetssystem är ett viktigt verktyg för att skapa social tillit och bygga demokratiska samhällsinstitutioner, inklusive skattesystem, under förutsättning att systemen inte

uppfattas som godtyckliga.¹¹

Sociala trygghetssystem utgör vidare en viktig del i ett lands klimatanpassning, eftersom de minskar fattiga och utsatta människors sårbarhet för extrema väderhändelser och andra klimatrelaterade risker.¹²

Utformningen av sociala trygghetssystem spelar stor roll för hur effektiva de är för att bekämpa fattigdom och ojämlikhet samt främja jämställdhet.

SYSTEMENS UTFORMNING: JÄMSTÄLLDHET OCH GENUSRÄTTVISA

Sociala trygghetssystem har särskilt stor påverkan – potentiellt både positiv och negativ – på jämställdhet. Kvinnor är överlag mer sårbara för fattigdom än män under livets olika faser. De har oftare informella anställningar och är i högre grad än män frånvarande från skola och arbete på grund av obetalt hushålls- och omsorgsarbete. Även den betalda hushålls- och omsorgssektorn är kvinnodominerad och präglas av informella anställningar, låga löner och avsaknad av tillgång till sociala trygghetssystem. Den bristande tillgängligheten av offentligt finansierad barn- och äldreomsorg är därför en av de största sociala utmaningarna för att kvinnor ska kunna utbilda sig och komma ut i arbetslivet. Kvinnors tillgång till social trygghet kan också hämmas av orättvis familjerättslagstiftning exempelvis vad gäller ägande, arvsrätt och medborgerlig status.

Om sociala trygghetssystem, och relevant lagstiftning, utformas på ett genus- och normmedvetet sätt kan de bidra till att förändra och utjämna ojämlika relationer mellan kvinnor och män. Allmänna pensioner kan exempelvis öka äldre kvinnors egenmakt på ett avgörande sätt. Om hänsyn inte tas till existerande normer och värderingar kring jämställdhet i utformningen av systemen riskerar de att istället att öka kvinnors arbetsbörda eller befästa ojämlika könsroller, exempelvis förstärka föreställningen att kvinnor har huvudsakligt föräldraansvar.¹³

SYSTEMENS UTFORMNING: RIKTADE OCH GENERELLA SYSTEM

Sociala trygghetssystem kan vara riktade eller generella.¹⁴ Det senare innebär att de omfattar alla människor i en viss befolkningsslag, exempelvis alla barn eller alla personer över en viss ålder. Riktade transfereringar, ofta behovsprövade, kan i sin tur vara villkorade eller ovillkorade.¹⁵

Strikt fattigdomsriktade system visar sig, paradoxalt nog, exkludera en stor del av de allra fattigaste.¹⁶ I länder med utbredd fattigdom är det nämligen i princip omöjligt att korrekt avgöra vilka som tillhör den allra lägsta inkomst kategorin. Delvis beror det på missuppfattningen att fattigdom skulle vara ett statistiskt tillstånd, när människors inkomster i själva verket rör sig upp och ner under livets gång. I länder med stor informell ekonomisk sektor finns det heller ingen urvals metod som är sofistikerad nog att felfritt uppskatta människors tillgångar. Generella transfereringar, som går till hela befolkningsskiktet såsom äldre¹⁷, barn¹⁸ eller personer med funktionsnedsättning¹⁹, utesluter däremot mycket få i målgrupperna och är därmed mer effektiva för att bekämpa fattigdom och ojämlikhet. De generella stöden behöver samtidigt kompletteras med riktade program för att stödja grupper med särskilda behov. Allt fler internationella utvecklingsaktörer stödjer målsättningen om universell tillgång till social trygghet, samtidigt som den övervägande delen av internationellt bistånd på området ges till riktade stöd.²⁰

Om snävt riktade och behovsprövade bidrag utgör ena änden i skalan över olika sätt att avgränsa målgruppen, så utgör allmän basinkomst den andra.²¹ Det finns mycket få exempel på att basinkomst införts i praktiken, men i många länder förespråkas förslaget av en växande grupp aktörer med mycket olika politiska utgångspunkter. Detta har aktualiserats under coronakrisen.²² Det finns skäl för att införa allmän basinkomst i särskilda situationer, exempelvis som steg på vägen mot omfattande trygghetssystem i människors olika livsfaser, som ett sätt att snabbt täta omfattande hål i skyddsnet eller som ett sätt att fördela nationella inkomster från naturresursutvinning.²³

SYSTEMENS UTFORMNING: MÄNNISKORÄTTSLIGA PRINCIPER

Grundläggande principer från det internationella ramverket för mänskliga rättigheter ska alltid följas i utformningen av sociala trygghetssystem.²⁴ Systemen ska till exempel inte ytterligare stigmatisera utsatta och fattiga människor, eller genomföras på ett sådant sätt att de riskerar att försämra människors möjlighet att försörja sig själva. Sociala trygghetssystem får heller aldrig utformas på ett diskriminerande sätt. Systemen bör vidare förankras i lagstiftning. En viktig tumregel är att systemen ska vara så enkelt utformade att människor själva ska kunna avgöra om de är berättigade till stöd eller inte.

SOCIALA TRYGGHETSSYSTEM I KRISER OCH HUMANITÄRA SITUATIONER

Parallellt med att stöd till sociala trygghetssystem fått större utrymme i internationellt utvecklingssamarbete har kontanta stöd, istället för mat och andra förnödenheter, ökat kraftigt i det humanitära biståndet.²⁵ Kontanta stöd är ofta snabbare, effektivare och mindre utsatta för korruption än traditionellt bistånd, samtidigt som de ökar mottagarnas värdighet och egenmakt/myndighet att själv prioritera sina behov.

Flera biståndsfinansierade trygghetssystem har utvecklats ur återkommande humanitära stöd.²⁶ Samtidigt spelar sociala trygghetssystem en viktig roll vid kriser och katastrofer genom att minska människors sårbarhet och därigenom förebygga humanitära kriser och behov av humanitärt stöd. Coronakrisen 2020 gjorde detta mycket tydligt – tillgången till allmän sjukvård, sjukförsäkring och arbetslöshetsstöd påverkar i hög grad hur hårt människor drabbas i olika länder.

Möjligheten att länka sociala trygghetssystem och kontanta humanitära stöd uppmärksammas alltmer som ett sätt att hantera relationen mellan humanitärt och långsiktigt utvecklingsarbete.²⁷ Så kallad adaptiv eller chocktålig social trygghet ses som sätt att förstärka människors motståndskraft i kriser och som möjligheter att skala upp trygghetssystem i krissituationer.²⁸ Potentiellt finns en rad fördelar med att länka humanitärt stöd och social trygghet, men också betydande hinder. Medan opartiskhet och oberoende är avgörande inom det humanitära biståndet, är nationellt ägarskap och nära samverkan med staten helt avgörande i långsiktigt utvecklingssamarbete.²⁹ Skillnaderna i de olika arbetssättens utgångspunkter och tidsperspektiv påverkar också identifieringen av målgrupper. Humanitära stöd är tillfälliga och behovsprövningen är en avgörande princip i arbetet. Långsiktigt utvecklingsarbete handlar istället om att tillgodose alla människors rätt till bland annat mat, hälsa och utbildning på lång sikt.

FINANSIERING OCH ANSVAR

Sociala transfereringar som berör stora befolkningsskikt är kostsamma, men långt ifrån omöjliga att uppnå. Exempelvis har Moçambique, Filippinerna och El Salvador ungefär samma BNP per capita som Sverige hade för hundra år sedan när ett generellt välfärdsystem började utvecklas här. Universella barnbidrag för barn 0-5 år i lägre medel- och låginkomstländer beräknas kosta i genomsnitt 1,4 procent av ländernas BNP, och universella pensioner för alla över 65 år

beräknas i genomsnitt till 1,6 procent av BNP.³⁰ Som en jämförelse lägger länder i Afrika, Asien och Amerika i snitt 1,4 – 1,7 procent av BNP på militära utgifter.³¹

En viktig grundläggande princip är att sociala trygghetssystem ska finansieras genom offentliga investeringar och inhemska skattesystem, och implementeras av den egna staten. I länder med svag inhemska resursmobilisering är det därför nödvändigt att utveckla systemen gradvis och samtidigt bygga upp fungerande skattesystem så att en långsiktig finansiering blir möjlig. I regel finns också ett visst utrymme för att omprioritera existerande offentliga utgiftsposter. I många länder finns exempelvis subventionssystem för drivmedel och livsmedel som gynnar fattiga människor i betydligt lägre grad än vad direkta sociala transfereringar skulle göra.³² Vissa länder har också dragit ner på sina militära utgifter till förmån för satsningar på sociala trygghetssystem.³³

Uppbyggnaden av sociala trygghetssystem i låg- och medelinkomstländer har främst drivits fram genom nationella politiska processer och endast undantagsvis genom internationellt utvecklingsbistånd. Sedan början av milleniet har emellertid intresset för sociala trygghetssystem ökat inom en rad internationella organisationer. Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen manifesterar en konsensus om att social trygghet är en global angelägenhet. Det internationella utvecklingssamarbetet kan spela en viktig roll genom att bygga kapacitet och stärka kompetens hos nationella myndigheter samt finansiera den initiala uppbyggnaden av systemens infrastruktur.

Aktörer inom såväl FN som det internationella civilsamhället har under lång tid förespråkat att det inrättas en global fond för att stödja länders införande av socialt grundskydd i enlighet med ILO:s rekommendation 202. Fonden föreslås bland annat ge tekniskt och finansiellt stöd till uppbyggnad av system för social trygghet och deras finansiering. Enligt ett internationellt uttalande från 2020 från en lång rad civilsamhällsorganisationer ska en sådan fond också ge möjlighet för såväl officiella som privata givare att ge finansiellt stöd till uppbyggnaden av trygghetssystem i framför allt låginkomstländer som saknar egna finansiella möjligheter.³⁴

CIVILSAMHÄLLETS ROLL

Det är staternas uppgift att garantera rätten till social trygghet. Kyrkor och andra trosbaserade aktörer har en lång historia av att erbjuda omfattande sociala tjänster och stöd till människor som lever i fattigdom och utsatthet, och gör det även idag, inte minst där staten inte lever upp till sina åtaganden.

Civilsamhället kan, beroende på det lokala, nationella eller internationella sammanhang de verkar i, bidra på olika sätt³⁵:

- Bedriva påverkansarbete och bilda opinion för utveckling av sociala trygghetssystem.
- Stärka människors kapacitet att utkräva sin rätt till social trygghet, till exempel genom att informera om vilka sociala transfereringar och tjänster de ska ha tillgång till, eller hjälpa dem att skaffa identitetshandlingar.
- Bevaka och granska genomförandet av sociala trygghetssystem, uppmärksamma misstag, rättighetskränkningar och korruption.
- Komplettera de statliga trygghetssystemen när dessa är obefintliga eller svagt utvecklade. Detta bör dock kombineras med ett påverkansarbete och ansvarsutkrävande. När civilsamhället utför sociala tjänster så ersätter det aldrig statens ansvar för social trygghet.

3. ACT SVENSKA KYRKANS ROLL

Act Svenska kyrkan har som trosbaserad utvecklingsaktör lång erfarenhet av samarbete med organisationer som erbjuder sociala tjänster, bedriver påverkansarbete för social trygghet och som stärker människors möjligheter att ta del av sin rätt till social trygghet, exempelvis genom att få tillgång till identitetshandlingar. Genom den diakoni som bedrivs av Svenska kyrkans församlingar har Act Svenska kyrkan en direkt relation med svensk välfärd på gräsrotsnivå – idag så väl som historiskt.³⁶

Som svensk utvecklingsaktör har Act Svenska kyrkan en roll i att förmedla erfarenheter av Sveriges och Nordens i huvudsak generella trygghetssystem.

Dessa stämmer väl överens med rättighetsbaserade perspektiv, men utgör undantag i internationella sammanhang som domineras av behovsprövade och riktade system med rötter i välgörenhets- snarare än rättighetsperspektiv.

Act Svenska kyrkan har sedan 2010 utvecklat ett aktivt arbete för social trygghet genom bland annat publikationer³⁷ och konferenser, påverkansarbete gentemot beslutsfattare, ekumenisk dialog, initiativ i Lutherska världsförbundet och ACT-alliansen, kapacitetsstöd till partnerorganisationer samt samverkan med civilsamhällesorganisationer i Sverige och internationellt.

4. ACT SVENSKA KYRKANS POSITION

ÖVERGRIPANDE POSITION:

Act Svenska kyrkan åtar sig att i samverkan med såväl trosbaserade som sekulära aktörer på nationell, regional och global nivå verka för alla människors tillgång till social trygghet som både mänsklig rättighet och medel för att främja hållbar utveckling och alla människors rätt till ett värdigt liv.

Social trygghet är en mänsklig rättighet. Det är också ett centralt redskap för att minska fattigdom och bidra till åtagandet om att inte lämna någon utanför liksom flera av de globala målen i Agenda 2030. Rättighetsbaserade och väl utformade trygghetssystem främjar social sammanhållning, genusrättvisa och jämställdhet, ekonomisk utveckling och jämlikhet, klimatanpassning samt beredskap för pandemier och andra kriser.³⁸

STRATEGISKA POSITIONER:

1. **Act Svenska kyrkan betonar stateras människorättsliga ansvar för sociala trygghetssystem och uppmanar samtidigt det internationella samfundet att förstärka stödet till länders ansträngningar att införa nationella sociala grundskydd.** Utgångspunkten är att trygghetssystemen ska finansieras nationellt, genom intäkter från transparenta och rättvisa skattesystem samt i vissa fall av avgiftsbaserade socialförsäkringar. Sociala trygghetssystem måste utformas utifrån varje lands unika politiska och

ekonomiska förutsättningar, utan att kompromissa med alla människors rätt till social trygghet.

Det internationella utvecklingssamarbetet kan samtidigt spela en viktig roll framför allt genom att stödja erfarenhetsutbyten och bidra i den initiala uppbyggnaden av sociala trygghetssystem i låginkomstländer. Act Svenska kyrkan förespråkar förslaget att inrätta en global fond för social trygghet och därigenom påskynda införandet av socialt grundskydd i länder som för närvarande saknar tillräckliga medel.

2. **Act Svenska kyrkan understryker att sociala trygghetssystem kan bidra till ökad jämställdhet, under förutsättning att systemen utformas på ett norm- och genusmedvetet sätt.** Kvinnor påverkas i särskilt hög grad av tillgången till social trygghet, då de i högre grad än män lever i fattigdom, försörjer sig i den informella sektorn eller i omsorgssektorn, samt bär ett huvudansvar för obetalt omsorgsarbete i hemmet. Sociala trygghetssystem kan därför ge stora bidrag i arbetet för ökad jämställdhet och genusrättvisa. Om systemen inte utformas på ett genus- och normmedvetet riskerar de emellertid att istället öka kvinnors arbetsbörda eller låsa fast kvinnor i traditionella och ojämlika könsroller.

3. **Act Svenska kyrkan förespråkar rättighetsbaserade och breda sociala trygghetssystem som riktas till hela eller stora delar av befolkningen.** Breda och generella system når fram till människor som lever i fattigdom på ett effektivare sätt än vad snävt fattigdomsriktade stöd gör. Vidare bidrar de till ökad social sammanhållning, minskar risken för stigmatisering, godtycklighet och korruption, samt är förknippade med enklare administration. De har också ett bredare stöd i befolkningen och därmed större förutsättningar för att kunna finansieras på en tillräcklig och långsiktigt stabil nivå genom nationell beskattning. Om brist på resurser omöjliggör generella system ska riktade program planeras för gradvis utvidgning. Universell basinkomst kan spela en roll i särskilda situationer men aldrig ersätta statens ansvar för sociala tjänster, som att tillhandahålla allmän sjukvård och utbildning.³⁹
4. **Act Svenska kyrkan framhåller att väl utformade sociala trygghetssystem minskar människors sårbarhet och ökar deras möjligheter att hantera olika former av kriser.** För att bygga resiliens och lindra kriser, inklusive humanitära katastrofer, behöver sociala trygghetssystem vara breda och inkluderande. Vidare behöver de utformas så att de är möjliga att snabbt skalas upp.⁴⁰
5. **Act Svenska kyrkan ser att civilsamhällesorganisationer, däribland trosbaserade aktörer, spelar en viktig roll för att förverkliga alla människors rätt till social trygghet.** Civilsamhällesorganisationer, däribland trosbaserade aktörer, främjar rätten till social trygghet genom att bland annat bedriva påverkansarbete, informera om människors rättigheter, samt granska och utkräva ansvar från offentliga sociala trygghetssystem. Det är viktigt att uppmärksamma de mål- och lojalitetskonflikter som kan uppstå mellan de olika roller som civilsamhället kan spela, exempelvis mellan rollerna som påverkansaktör och utförare av sociala tjänster. Trosbaserade aktörer är många gånger utförare av sociala tjänster, och i vissa fall också lagstiftare i familjerättsliga frågor som har direkt påverkan på social trygghet. Som moraliska skyldighetsbärare behöver trosbaserade aktörer därmed granskas på samma sätt som andra ansvariga beslutsfattare.

5. REFERENSLISTA OCH SLUTNOTER

- ¹ Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Se Act Church of Sweden (2020), Position on Sexual and Reproductive Health and Rights (SRHR)
- ² ILO (2017), *World Social Protection Report 2017-19: Universal social protection to achieve the Sustainable Development Goals*. https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_604882/lang--en/index.htm
- ³ *Diakonia in the Time of Inequality. Sigtuna Statement on Theology, Tax and Social Protection*, (2017). <https://www.svenskakyrkan.se/filer/Diakonia%20in%20a%20time%20of%20inequality.pdf>
- ⁴ UDHR art 22, art 25. ICESCR art 9-11.
- ⁵ ILO (2012), Social Protection Floors Recommendation, (No. 202) https://www.ilo.org/dyn/normlex-en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CO-DE:R202
- ⁶ Delmålen 1.3, 3.8, 5.4, 5.6, 8.5, 8.8 och 10.4.
- ⁷ UNICEF (2016). *Cognitive capital: Investing in Children to generate Sustainable Growth*.
- ⁸ Handa S, Palermo T, Rosenberg M, Pettifor A, Tucker Halpern C and Thirumurthy H. (2016). How does a national poverty program influence sexual debut among Kenyan adolescents? *Global Public Health*, 5: 617-638. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4976080/>
- Heinrich C, Hoddinott J and Samson M. (2017). Reducing Adolescent Risky Behaviors in a High-Risk Context: The Effects of Unconditional Cash Transfers in South Africa. *Economic Development and Cultural Change*, 65(4). <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/691552>
- ⁹ Det är främst indirekt som sociala trygghetssystem visat sig leda till minskad spridning av hiv, framförallt genom att tillgång till social trygghet ökar förutsättningarna för unga människor att gå i skolan, vilket i sin tur är en viktig skyddsfaktor mot hiv. Se: Gittings L, Toska E, Hodes RJ, Cluver LD, K E Chademana, Govender K, V E Guiterrez. Resourcing resilience: social protection for HIV prevention amongst children and adolescents in Eastern and Southern Africa. *African Journal of AIDS Research*. Vol 15, 2016 - Issue 2. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5558245/>
- ¹⁰ FAO (2017), *The economic case for the expansion of social protection programmes*. <http://www.fao.org/3/a-i7311e.pdf> Davis, B., Handa, S., Hypher, N., Winder Rossi, N., Winters, P. & Yablonski, J. (2016). *From Evidence to Action. The Story of Cash Transfers and Impact Evaluation in Sub-Saharan Africa*. New York, Oxford University Press. <http://www.fao.org/3/a-i5157e.pdf>
- ¹¹ B. Rothstein (2010) Corruption, happiness, social trust and the welfare state: a causal mechanisms approach, Institutionen för statsvetenskap, Göteborgs universitet; Babajanian, Babken (2012), *Social Protection and its Contribution to Social Cohesion and State-Building*. Overseas Development Institute ODI. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/7759.pdf>
- ¹² M. Davies, J. Leavy, T. Mitchell, and T. Tanner, *Social Protection and Climate Change Adaptation*, Policy brief prepared by Institute for Development Studies for the Commission on Climate Change and Development, 2008; Tenzing, Janna D. (2020). Integrating social protection and climate change adaptation: A review. *WIREs Climate Change*, Volume 11, Issue 2. <https://doi.org/10.1002/wcc.626>
- ¹³ Se bland annat Buller AM, Peterman A, Ranganathan M, Bleile A, Hidrobo M and Heise L. (2018). A mixed-method review of cash transfers and intimate partner violence in low- and middle-income countries. *The World Bank Research Observer*, 33(2). <https://academic.oup.com/wbro/article/33/2/218/5091868>; Holmes, R. Scott, L (2016). *Extending social insurance to informal workers – A gender analysis*. Overseas Development Institute ODI. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/10620.pdf>; Molyneux, M & Thomson, M. (2011) Cash transfers, gender equity and women's empowerment in Peru, Ecuador and Bolivia. *Gender & Development*. Volume 19, 2011 - Issue 2: Social protection. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13552074.2011.592631> Barker, Gary et al. (2019) Applying a Masculinities Lens to the Gendered Impacts of Social Safety Nets EBA 2019:07.
- ¹⁴ Internationellt används termerna "targeted" för riktade system, och "universell" istället för "generell".
- ¹⁵ Ges i utbyte mot en viss motprestation, till exempel att mottagaren låter vaccinera sina barn, eller att barnen går i skolan.

- ¹⁶ Kidd, S. Athias, D. (2020) *Hit and Miss: An assessment of targeting effectiveness in social protection, with additional analysis*. Development Pathways och Act Church of Sweden. <https://www.svenskakyrkan.se/act/nyheter/riktat-stod-missar-malet>
- ¹⁷ HelpAge Internationaleal (2020) *Why social pensions? Achieving income security for all in older age*; Anh Tran, Sarina Kidd and Katherine Dean (2019) *I feel more loved: Autonomy, self-worth and Kenya's universal pension*. Development Pathways.
- ¹⁸ ODI/UNICEF (2020) *Universal child benefits: policy issues and options*. London: Overseas Development Institute and New York: UNICEF.
- ¹⁹ Stephen Kidd, Lorraine Wapling, Rasmus Schjoedt, Bjorn Gelders, Diloá Bailey-Athias, Anh Tran and Heiner Salomon (2019), *Leaving No-one Behind: Building Inclusive Social Protection Systems for Persons with Disabilities* Working Paper: February 2019
- ²⁰ Kidd, S. Athias, D. (2020) *Hit and Miss: An assessment of targeting effectiveness in social protection, with additional analysis*. Development Pathways och Act Church of Sweden. <https://www.svenskakyrkan.se/act/nyheter/riktat-stod-missar-malet>; Universal Social Protection 2030 (USP2030) Global Partnership for Universal Social Protection to Achieve the Sustainable Development Goals <https://www.usp2030.org/gimi/USP2030.action>
- ²¹ På engelska: Universal Basic Income (UBI) eller Basic Income Grant (BIG).
- ²² Gentilini, Ugo; Grosh, Margaret; Rigolini, Jamele; Yemtsov, Ruslan (2020). *Exploring Universal Basic Income: A Guide to Navigating Concepts, Evidence, and Practices*. World Bank.; Anh Tran (2020) Webinar reflections: Universal Basic Income in the time of COVID-19 and beyond. Blogg 20-04-03. <https://www.developmentpathways.co.uk/news/webinar-reflections-universal-basic-income-in-the-time-of-covid-19-and-beyond/> I juli 2020 föreslog FN:s utvecklingsorgan UNDP att en temporär basinkomst införs till 2,7 miljarder människor i utvecklingsländer. Förslaget berör emellertid inte länders hela befolkningar, utan människor som lever i fattigdom eller sårbarhet. George Gray Molina, Eduardo Ortiz-Juarez (2020). *Temporary Basic Income, Protecting Poor and Vulnerable People in Developing Countries*. UNDP.
- ²³ Axelsson Nycander, Gunnel (2020) Is the World Bank's report on Universal Basic Income taking universality seriously? *Opinion*, blogg 20-03-12 <https://blogg.svenskakyrkan.se/opinion/is-the-world-banks-report-on-universal-basic-income-taking-universality-seriously/>
- ²⁴ UN Economic and Social Council (2008) Committee on Economic, Social and Cultural Rights General Comment No. 191 The right to social security (art. 9) E/C.12/GC/19. <https://www.refworld.org/docid/47b17b5b39c.html>
- ²⁵ Kontanta stöd i det humanitära biståndet fördubblades mellan 2016 och 2019 och utgör idag nära 18% av utgifterna i det globala humanitära biståndet. CaLP (2020), *The State of The World's Cash 2020*. Cash Learning Partnership
- ²⁶ Exempelvis Etiopiens stora flaggskeppsprogram PSNP, Productive Safety Net Programme, infördes för att förebygga årligen återkommande hungerkriser och behov av humanitärt stöd.
- ²⁷ Frågan kallas i många sammanhang för nexus, eller trippelnexus, när konfliktförebyggande arbete inräknas.
- ²⁸ World Food Programme, 2020, 10 Things You Wish You'd Always Known about Shock-Responsive Social Protection. <https://www.wfp.org/publications/10-things-you-wish-you-d-always-known-about-shock-responsive-social-protection>
- ²⁹ Daniel Longhurst, Paul Harvey, Rachel Sabataes-Wheeler, and Rachel Slater (2020), High-Level Briefing Paper: Linking Social Protection and Humanitarian Cash and Voucher Assistance. Cash Learning Partnership (CaLP) April 2020.
- ³⁰ Ortiz m.fl (2017) *Universal social protection floors: Costing estimates and affordability in 57 lower income countries*. International Labour Organization ILO, Geneva.
- ³¹ SIPRI Yearbook 2019. <https://www.sipri.org/yearbook/2019>
- ³² ILO (2019) *Fiscal Space for Social Protection: A Handbook for Assessing Financing Options* https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---soc_sec/documents/publication/wcms_727261.pdf
- ³³ Exempelvis Sri Lanka, Kambodja, Costa Rica och Mauritius, se ILO (2017) *World Social Protection Report 2017-19: Universal social protection to achieve the Sustainable Development Goals* s. 150.

³⁴ Global Coalition for Social Protection Floors (2020). A Global Financing Mechanism for Social Protection: A proposal for the decade of action on the Sustainable Development Goals 2020–2030; Civil Society Call for a Global Fund for Social Protection to respond to the COVID-19 crisis and to build a better future http://www.socialprotectionfloorscoalition.org/wp-content/uploads/2020/07/2020-07Civil-SocietyCallGlobalFundSocialProtection_EN.pdf

³⁵ Axelsson Nycander, Gunnel (2011), "Sociala trygghetssystem och utveckling: behöver vi tänka nytt?", *Pengar i handen: Sociala trygghetssystem som metod för att bekämpa fattigdom och hunger. En antologi*. Svenska kyrkan, internationellt arbete.

³⁶ Gerle, Elisabeth (2011); "Kyrkan och välfärden", *Pengar i handen: Sociala trygghetssystem som metod för att bekämpa fattigdom och hunger. En antologi*. Svenska kyrkan, internationellt arbete; Svenska kyrkan (2013). Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden – en plattform.

³⁷ Axelsson Nycander, Gunnel, red. (2011), *Pengar i handen: Sociala trygghetssystem som metod för att bekämpa fattigdom och hunger. En antologi*; Armando Barrientos and David Hulme, (2013) Social Protection in the post-2015 Development Agenda, Policy Brief, Church of Sweden and Brooks World Poverty Institute, School of Environment and Development, University of Manchester, UK; Wingborg, Mats (2015), *Inte bara för svenskar – om generell välfärd som mål i Sveriges utvecklingsarbete*, Kidd, S. Athias, D. (2018 och 2020) *Hit and Miss: An assessment of targeting effectiveness in social protection*. Development Pathways and Act Church of Sweden.

³⁸ UN Economic and Social Council (2008) Committee on Economic, Social and Cultural Rights General Comment No. 191 The right to social security (art. 9) E/C.12/GC/19; ILO. R202 – Social Protection Floors Recommendation, 2012 (No. 202); *Diakonia in the Time of Inequality. Sigtuna Statement on Theology, Tax and Social Protection*. Sigtuna, January 2017. <https://www.svenskakyrkan.se/filer/Diakonia%20in%20a%20time%20of%20inequality.pdf>

³⁹ Axelsson Nycander, Gunnel (2020) Is the World Bank's report on Universal Basic Income taking universality seriously? *Opinion*, blogg 20-03-12 <https://blogg.svenskakyrkan.se/opinion/is-the-world-banks-report-on-universal-basic-income-taking-universality-seriously/>

⁴⁰ World Food Programme, 2020, 10 Things You Wish You'd Always Known about Shock-Responsive Social Protection. <https://www.wfp.org/publications/10-things-you-wish-you-d-always-known-about-shock-responsive-social-protection>

**Vi lever alla under samma himmel
men verkligheten ser olika ut.**

Tillsammans kan vi göra skillnad!